

2. Trojiční teologické boje

Trojiční hereze vlastně pomohly jasně ustavit trojiční dogma.

Prvotní hereze se kterou se potýká již sv. Pavel ve svých listech je **Gnosticismus** (gnóze-pravé poznání, jen pro zasvěcené). Nejvyšší skrytý bůh spočívá v nedostupném světle a emanací-výronem z božství vznikají duchové (aionové), čím více se vzdalují od božského světla, tím jsou nedokonalejší. Nakonec se spojí s hmotou (temnotou) a vzniká náš svět- tvůrce světa je demiurg.(ztotožňován Jahvem) . Kristus je Božská jiskra, která přichází zvěstovat pravého Boha. Kristus přijal zdánlivé tělo (nebo na člověka Ježíše sestoupí Duch a před + ho zase opustil). Spasení jsou ti, kteří chápou Kristovu nauku (nižší spása) a ti, kteří obdrželi zjevení- pravé poznání skrze mystické ponoření a náboženskou praxi(vyšší spása). Dualistické myšlení tělo-hmota= temnota a zlo, duch a poznání= světlo a dobro - asketický způsob života. Populární v každé době – tajemno, rituály, vyčlenění se nad ostatní

Kerinthos - údajně Jan píše své evangelium jako obranu proti němu. Právě Janovo evangelium, jež hojně používá helénsko -gnostických výrazů, dalo základ i mnoha dalším herezím a disputacím(Prolog – Logos, světlo, ..) ale zároveň bylo i zdrojem antitezí.

Marcionalismus - 2století, antisemita, dualismus – Bůh stvořitel -nižší zlý Bůh krvelačný x Otec Ježíše je Bůh nad SZ bohem, milosrdný a laskavý (zastával jen Luk evangelium a Pavlovy listy, založil vlastní církev, byl blízký helénské kultuře.

Bludy proti pluralitě v Bohu

Monarchianismus (*Předpona ,mono‘ znamená jeden a kořen ,arch‘ znamená počátek*) Bůh je striktně jednoosobový

Patripasianismus- hyopater- Otcosyn, Jan 10,30 Já a Otec jedno jsme x jedno jsem, Na kříži umírá nejen syn ale i Otec (JK nikdy neříká já jsem otec)

Sabellianismus- modalismus (Sabelius 217 přišel do Říma)- Je jen jeden Bůh, který na sebe jednotlivé masky - prosopon (otce, syna ducha), ekonomická trojice, vyjevuje se nám trojím způsobem. Bůh by pak nebyl pravdivý, jinak by jevil (zjevoval) a jiný by byl. Bůh nemůže klamat, nemůže být trojice jen naoko. Představa, že trojice jsou jen tři různé formy jednoho. V současnosti je to vlastně stále přítomné- viz různá přirovnání pára voda led- různé mody stejné podstaty. X Atanasius B jako pramen, řečiště a řeka.

Dynamický monarchianismus- Pavel ze Samosaty- Je jen jeden Bůh a pak člověk Ježíš z Nazareta, který je v určité fázi proniknut Boží silou (dynamis) -při křtu, vzkříšení, Poprvé použil termín **homo-ousios** (*soupodstatný, stejné esence, substance*)- Kristus měl stejnou esenci s Bohem, ale nebyl Bůh. Tak jako mají paprsky slunce stejnou esenci nebo substanci se sluncem, ale mohou být od něj rozlišeny, tak i Kristus sdílí stejnou esenci s Bohem, avšak není Bohem. Ježíš je v tomto pohledu účastníkem božství, ale není doopravdy Bohem.

*Je nutno správně vyložit- co je podstata? To co existuje samo osobě, případek je to co existuje ve spojení s nějakou podstatou.(podstata člověka může znamenat tento konkrétní člověk, nebo lidství-to co činí člověka člověkem, ale je společné všem lidem). Pavel ze Samosaty to používá pro potvrzení jednobožství. Nicejský koncil to použil úplně naopak Otec a Syn jsou dvě individuální podstaty (**hypostáze**) a mají společné Božství- druhovou podstatu (**usia**). C.Pospíšil*

Adopcionalistický-monarchianismus- Jk jako člověk byl při křtu Bohem adoptován za syna, prohlášen za syna-prvorozený. Vychází z judaistického pohledu. Jeden Bůh, mesiáš - pomazaný člověk, duch jako neosobní boží síla.

Bludy proti Boží jednotě

Subordianismus – syn je podřazován Otci, vychází z představ o zprostředkovatelích Božích – andělé... vychází z J14,28 Otec je větší než já.. x Otec a syn je jedno J10,30 Je menší než Otec jakožto člověk, jako Syn má stejnou důstojnost

Pneumatichismus – popírají Božství Ducha sv.

Triteismus – trojbožství- x Tři osoby jedno božství, Je to protiklad sabellianismu .

Origenes věčnost je stálé teď, Otec a Syn jsou spoluvěční, vycházení Syna z Otce je stálé, ne něco co bylo.

Arianismus- Arius - subordinacista, Syn je podřízen Bohu, (uvádí na SZ příklad PŘ8,22-25 Moudrost byla stvořena (je to chyba překladu)). Logos (spojován s moudrostí) tedy není Bůh. Arius tvrdil, že Ježíš Kristus byl sice více než člověk, ale přitom nebyl božského původu - že byl s Otcem nikoliv stejné podstaty (homoúsios), ale jen podobné podstaty (homoiúsios - od homoiós, podobný). Stvořený jako první, daleko předčí člověka - je možno ho spíše nazývat polobohem (demiúg). Proti Ariovi vystupoval **Athanasius**.

Spory o Trojici prvních tří století byly velmi živé ale neohrožovaly jednotu církve. Všichni byli spojeni pronásledováním křesťanů. Vše se mění ediktem milánským 312, kdy je nejprve křesťanství povoleno, a poměrně záhy se stává i státním náboženstvím. Už nešlo o život, ale o postavení. Záleželo na jakou stranu se přikláněl ten či onen císař.

Nicejský koncil Císař Konstantin svolal synodu do Niceje (květen 325), aby se urovnala církevní krize a nepokoje.

Otcové se shodli na popření Ariových tezí a na základě císařovy výzvy měli stanovit základní definici křesťanství (šlo spíše o politický důvod - jedna víra, jedna říše, jeden císař). Vzniká první jednotné vyznání víry nebo také symbol Credo- Nicejské. Koncil se zaměřuje hlavně na uznání Kristova božství. Je použita formule homousios- jedné podstaty s Otcem.

Vyznání bylo spíše než sjednocující silou rozbuškou. Následují další **koncily - ekumenické** (eukumené obydlený svět)- závazné pro východní i západní církve do dnes) Kdo uznává tyto sněmy je včleněn do svazku obecné církve.

1. Nicejský koncil 325	
1. Konstantinopolský 381	(formulace božství Ducha svatého-Proti duchoborcům Pneumatomachové – Duch sv není bůh. Duch svatý jako Pán a dárce života, Pán má střední rod- aby se odlišil od Ježíše Pána našeho..Má stejnou důstojnost jako Pán, ukazuje na rovnost mezi synem a duchem.J15,28
1.Efezský 431	Nestoriánství, spor o vzájemný poměr dvou přirozeností Kristových, božské a lidské; theotokos)
Chalcedonský 451	sjednotil nicejské vyznání s konstantinopolským dovětkem o duchu svatém- Nicejsko konstantinopolské (cařihradské) vyznání jednotné pro východní i západní církve. Později západní církve přidala filioque z Otce i syna vychází. Východní církve to viděla jako herezi a vedlo to až k rozkolu r. 1054. trvá dodnes.
2. Konstantinopolský 553	
3. Konstantinopolský 680	
2. Nicejský 787	Obrazoborectví, biblický zákaz zobrazování Boha byl překonán vtělením Ježíšovým, jímž se druhá osoba neviditelného Boha stala viditelnou hmotou. Obraz tedy nezpodobuje neviditelného Boha, ale Boha v podobě, v níž na sebe přijal tělo.

Konečné dogma:

Sv. Trojice -Otec, Syn a Duch svatý- jsou tři osoby (hypostáze) jedné podstaty (homouisos) .